

THEMA

Hoe sterk is de liefde?

Op weg naar Pasen staan we stil bij vragen. Die vragen worden opgeroepen door de weg die Jezus gaat. Het zijn ook vragen waartegen mensen in hun eigen leven aanlopen. Bij het zoeken naar een antwoord gaat Jezus ons voor. Vandaag gaat het over de vraag naar de kracht van liefde. Is die sterk genoeg om zelfs de dood te weerstaan? In het verhaal lopen de emoties hoog op.

JOHANNES 11:1-44

Lazarus opgewekt

De spanning neemt toe

Als het paasfeest nadert, worden de mensen steeds onrustiger. De relaties komen onder druk te staan. De eerste relatie is die tussen Jezus en zijn vrienden in Betanië. Lazarus is ziek en men hoopt op Jezus. Hoe hecht de relatie is, wordt onderstreept als de verteller vooruitgrijpt op de zalving door Maria (24 maart). Jezus stelt de vriendschap op de proef door te wachten met zijn reactie. Ook de relatie met de leerlingen wordt spannend. Ze beseffen dat ze risico lopen als ze meegaan naar Jeruzalem. Er zijn ook omstanders in dit verhaal. Ze bemoeien zich met de gebeurtenissen. Jezus ergert zich aan hun onbegrip. De Farizeeën en overpriesters zijn echter beducht voor het enthousiasme van diezelfde omstanders na het opzienbarende wonder.

Sterker dan de aarzeling

Aan het slot van het vorige hoofdstuk is verteld dat Jezus zich met zijn leerlingen naar veilig gebied, aan de overzijde van de Jordaan, heeft begeven. Dat was ooit het werkterrein van Johannes de Doper. Die heeft daar nog

veel volgelingen. Zij belijden hun geloof in Jezus als de Christus: alles wat Johannes ooit gezegd heeft over Hem die na hem zou komen zien ze in Jezus vervuld. Johannes hebben ze op zijn woord moeten geloven, want 'hij deed geen enkel teken'. Wat dat betreft hebben ze over Jezus geen klagen. Maar nu wordt het moeilijker. Is het wel verstandig om terug te gaan naar Jeruzalem? Jezus is maar net ontkomen aan steniging omdat Hij God gelasterd zou hebben. Jezus antwoordt dat Hij zich niet wil verstoppen. Aan het begin van dit evangelie wordt Hij het licht van de wereld genoemd. Dat laat zich niet verduisteren. Tomas beseft dat Jezus niet is tegen te houden en roept uit: 'Laten we ook gaan om met Hem te sterven.' Dat klinkt wanhopig, maar men kan het ook beschouwen als een teken van liefde: de leerlingen voelen zich met Jezus verbonden, in leven en in sterven. De gebeurtenissen rondom de opwekking van Lazarus zijn voor hen een steun in de rug. Het is een teken, dat Jezus hun geloof en vertrouwen waard is. De overpriesters en Farizeeën voelen dat goed aan, zoals blijkt uit hun reactie aan het slot van het verhaal: 'Wat doen wij, want deze mens doet vele tekenen? Als wij Hem zo laten geworden, zullen allen in Hem geloven' (11:47-48).

Sterker dan het onbegrip

Aan het begin van het verhaal reageert Jezus, zo lijkt het, letterlijk en figuurlijk nogal afstandelijk. Weliswaar wordt vermeld dat Hij houdt van Marta, Maria en Lazarus, maar Hij blijft toch nog twee dagen wachten. Ook kondigt Hij al aan dat Hij Lazarus' overlijden zal aangrijpen om een indrukwekkend teken te doen. Van afstandelijkheid is echter

niets meer te merken als Jezus daadwerkelijk wordt geconfronteerd met het verdriet van Marta en Maria en met de mensen die zijn gekomen om hen te troosten. Jezus reageert heel fel. Boosheid grijpt Hem aan. Letterlijk staat er: 'Hij werd boos in de geest en wond zich op' (vers 33). Men zou het kunnen vergelijken met verhalen als van Simson, die in bijzondere situaties wordt aangegrepen door Gods geest en zo tot grootse dingen in staat is. Het lijkt alsof Jezus zelf wordt verrast. Even later is opnieuw sprake van Jezus' boosheid (vers 38, een samenvoeging van de twee uitdrukkingen in vers 33). Hier blijkt Jezus' emotionele reactie in de eerste plaats te zijn opgeroepen door het onbegrip van de omstanders. Men miskent Hem en datgene waarvoor Hij staat. Men kijkt niet verder dan het graf van Lazarus.

Sterker dan de dood

Jezus huilt om Lazarus. In het Grieks staat een ander werkwoord dan bij het wenen van Marta en Maria. Jezus kijkt anders tegen de dood aan. Hij heeft verdriet om een wereld waarin zo weinig is te vinden van het leven dat Hij wil geven. Hij sprak erover tegen Marta: 'Ik ben de opstanding en het leven; wie in Mij gelooft heeft eeuwig leven' (zie de verzen 25-26). Jezus laat in woord en daad leven met God zien dat zelfs door de dood niet kan worden aangetast. Bij de opwekking van Lazarus gaat het niet over een bonus die Lazarus onverwacht krijgt, want over Lazarus' leven na deze gebeurtenis horen we bijna niets meer. Dit teken is in de eerste plaats een verwijzing naar Jezus' opstanding (let ook op verwijzingen in vers 6: na twee dagen, en in vers 31: Maria gaat wenen bij het graf).

Klaas Spronk

LITURGISCHE NOTITIES

Vijfde zondag in de Veertigdagentijd

De Latijnse naam van de zondag, 'Judica', 'Doe mij recht', is ontleend aan psalm 43. De evangelielesing is lang. Men zou zich kunnen beperken tot de verzen 1-3 en 17-48a (dus wel iets verder doorlezen). In de profetenlesing uit

Ezechiël 37:1-14 is dezelfde thematiek aan de orde: het visioen van leven uit de dood als teken dat Gods liefde alles overwint. Een mooie psalm hierbij is 116. Men zou ook kunnen kiezen voor de epistellezing uit Romeinen 8:8-11, over de Geest van God die in de gelovige

woont. Daarbij past Gezang 247. Als kyriëlied is Gezang 280 heel geschikt. Andere liederen zijn: *Zingend Geloven III*, lied 21 en VI, lied 78. *Suggesties project- en kinderliederen*: Projectlied 'Langs beelden van hoop' zie blz. 11.

Klaas Spronk

THEMA

Wat geef jij?

Op weg naar Pasen staan we stil bij vragen. Die vragen worden opgeroepen door de weg, die Jezus gaat. Het zijn ook vragen waartegen mensen in hun eigen leven aanlopen. Bij het zoeken naar een antwoord gaat Jezus ons voor. Het moment van de beslissing nadert. Nu het spannend wordt zou je misschien geneigd zijn te kiezen voor veiligheid. Jezus kiest anders: hij durft liefde te ontvangen van Maria. Pas als je hebt ontvangen, kun je zelf ook geven.

JOHANNES 12:1-19, 23-24

Zalving en intocht

LET OP: Vandaag lezen we in *Kind op Zondag* door in het evangelie van Johannes. We wijken daarmee af van de keuze voor Matteüs in het Oecumenisch Leesrooster.

Mirre

Het aftellen is begonnen. Nog een week en het is Pasen. De voortekenen zijn onheilspellend en hoopgevend tegelijk. Jezus keert terug naar Betanië, de woonplaats van Lazarus. Het lijkt wel of de lijklucht er nog hangt (11:39). Maria heeft veel over om die geur te verdrijven. Ze haalt peperdure nardusmirre uit de kast. Ze zalft daarmee Jezus' voeten. Het is normaal om het hoofd te zalven. Door te kiezen voor zijn voeten geeft Maria aan hoe hoog ze Jezus heeft staan. Dat ze zijn voeten droogt met haar eigen hoofdhaar, is echter een teken van intimiteit. Zo laat ze zien dat ze zich

met Jezus verbonden weet in leven en in sterven. De zalving was al aangekondigd vóór het verhaal van de opwekking van Lazarus (11:2). Zo worden de gebeurtenissen nauw met elkaar verweven. Ze wijzen ook vooruit. Jezus geeft het zelf aan: de specerijen verwijzen naar zijn begraving (zie 19:39). Tegelijkertijd is alles vermengd met de hoop op een macht die sterker is dan de dood. De overpriesters voelen dat haarfijn aan, maar willen er niet aan. Ze zijn bang dat dit hun teveel zal kosten. Hun status en de status quo is hen heilig. Het liefst zouden ze Lazarus uit de weg ruimen als teken dat alles anders kan worden. Dat voorspelt weinig goeds voor Jezus. Dat geldt ook voor de reactie van Judas. Zijn boosheid over de verspilling door Maria wordt door de verteller onmaskerd als schijnheilig.

Palmen en Psalmen

Als de feestgangers in Jeruzalem horen dat Jezus er aan komt, gaan ze Hem tegemoet. Dat doet denken aan Marta in 11:20. Net als Marta zijn de feestgangers vol geloof. Marta beleed haar geloof in de opstanding der doden; in Jeruzalem wordt Jezus bezongen als de lang verwachte Messias. Men zingt daarover met psalm 118 en de verteller onderstreept nog eens dat Jezus oude beloften vervult door te wijzen op de profetie in Zacharia 9:9. Het valt op dat de leerlingen nog aarzelen. Ze begrijpen het niet zo goed, net zoals Marta aanvankelijk niet beseft hoe ver Jezus' macht reikt. Pas later, na Pasen, zal hun het licht opgaan. De juichende massa, ge-

sterkt door het bericht over Lazarus, is sneller overtuigd. Ze zijn niet meer te houden, zoals de Fariizeën hoofdschuddend vaststellen. Later blijkt dat hun geloof niet erg diep is geworteld. De palmtakken verdorren snel. Ze worden ingeruild voor een krans van doornakken, als Jezus niet geeft wat ze van Hem verwachten.

Zichzelf geven

Na deze opwindende gebeurtenissen, die emotionele reacties bij de omstanders oproepen, komt er een moment van bezinning. Daarin legt Jezus uit wat men van Hem mag verwachten (12:23-24). Hij noemt zichzelf 'Zoon des Mensen', een term uit bijbelse visioenen (met name in het boek Daniël) over het einde der tijden. In feite betekent dat zoiets als 'mensen-kind', maar het is de aanduiding geworden van de mens bij uitstek, werktuig in Gods hand. De Zoon des Mensen zal worden verheerlijkt. Dat is de term die steeds wordt gebruikt in dit evangelie. Jezus legt uit dat die verhoging alleen plaats kan vinden via een vernedering: Hij zal eerst moeten sterven om via de overwinning op de dood zijn heerlijkheid te tonen. Dat is moeilijk te begrijpen, maar het kan helpen om te zien dat het in de natuur net zo gaat. De graankorrel die wordt begraven in de aarde ontkiemt, groeit uit tot een grote plant en draagt vrucht. Het is niet makkelijk om te aanvaarden dat Jezus die weg moet gaan. Het betekent dat wie Jezus wil volgen zichzelf moet geven. In het verhaal lijkt alleen Maria dat te hebben begrepen.

Klaas Spronk

LITURGISCHE NOTITIES

Palmzondag

Op deze zondag kan worden gekozen uit twee tradities. De ene traditie legt de nadruk op de intocht (Palmzondag), de andere op het begin van het lijdensverhaal van Jezus (Passiezondag). In *Kind op Zondag* is gekozen voor de lezing uit Johannes die aansluit bij Palmpasen en dus niet voor de lezing uit Matteüs 26-27, die verbonden is met Passiezondag. Het lij-

densevangelie komt later deze week nog voldoende aan de orde. Als lezing uit het Oude Testament kan worden gekozen voor Psalm 118. Psalm 24 bezingt als intochtlied de komst van God zelf en zet zo direct de zaak op scherp. Naast de liederen over Palmpasen (bijvoorbeeld Gezang 120 en *Zingend Geloven VI*, lied 7 en 8) en over de zalving zijn er ook liederen die aansluiten bij wat gezegd is over de geur (Gezang

185:7 en 186:10), bij het beeld van het graan in de aarde (*Zingend Geloven I*, lied 7 en *V*, lied 63) en bij het idee van zichzelf geven (Gezang 47). *Suggesties project- en kinderliederen*: Projectlied 'Langs beelden van hoop' zie blz. 11. *Alles wordt nieuw II*, lied 15 en 25 (NZV).

Klaas Spronk

THEMA**Durf je kleur te bekennen?**

Het gaat in de veertig dagen van voorbereiding op het paasfeest steeds om vragen. De weg van Jezus roept vragen op. Dat geldt ook voor al het lijden in en van deze wereld. Ook aan de toeschouwer en toehoorder worden vragen gesteld: Waar sta jij? Welke weg ga jij? Durf je als het moeilijk wordt te kiezen en kleur te bekennen?

**WITTE DONDERDAG
28 MAART 2002****JOHANNES 13:1-15****Jezus wast de voeten van zijn leerlingen****Verheerlijking**

Het thema van deze lezing wordt in het eerste vers aangeduid. We zijn op weg naar het paasfeest, naar de verheerlijking van Jezus waarbij duidelijk zal worden dat Hij één is met de Vader. De nu volgende gebeurtenis is symbolisch voor de weg waarlangs Hij dat doel zal bereiken. Hij heeft zijn leerlingen lief tot het uiterste, dat wil zeggen tot in de diepste vernedering. Daarin staat Hij tegenover Judas, die het niet volhield toen de weg een andere richting ging dan hij had gehoopt. Judas wordt aan het begin en het einde van het verhaal genoemd (vers 2 en 11). Daartussenin eist Petrus de aandacht op. Ook hij heeft grote moeite met wat Jezus doet. Ook hij wil Jezus tegenhouden. Het grote verschil tussen Petrus en Judas is dat Petrus zijn afkeer niet onder stoelen of banken steekt. Hij aarzelt niet om

grote woorden te spreken ('Gij zult mijn voeten niet wassen in eeuwigheid!'), maar hij is ook in staat om ze weer in te slikken. Zo zien we het voordeel dat het heeft om de dingen uit te spreken. Dan is er kans dat je antwoord krijgt en daarmee ook een mogelijkheid tot omkeer. Vervolgens slaat Petrus wel door naar de andere kant ('Here, niet alleen mijn voeten, maar ook de handen en het hoofd!'). Tegenover al deze grote woorden staat Jezus' eenvoudige daad.

De vraag kan opkomen wie het dan wel goed doet. Jezus geeft daarop een simpel en bemoedigend antwoord: 'Jullie zijn rein.' Niet om wat ze hebben gedaan, maar om wat ze hebben ondergaan. Zo mogen we vieren bij de tekenen van het bad (verwijzing naar de doop) en de tafel dat we delen in Jezus' heerlijkheid. Kenmerk van die heerlijkheid is dat je het ook kunt opbrengen om elkaars voeten te wassen. Blijkbaar sluit het één het ander niet uit.

**GOEDE VRIJDAG
29 MAART 2002****JOHANNES 18:19****Jezus wordt gekruisigd en begraven****Veel vragen**

We zouden op Goede Vrijdag in navolging van het thema in de Veertigdagentijd kunnen letten op de vragen die worden gesteld in het lijdensevangelie. 'Wie zoekt gij?', vraagt Jezus tot twee keer toe aan de soldaten die op aanwijzing van Judas zijn gekomen om Jezus op te pakken. Het antwoord lijkt zo simpel,

maar het duurt toch even tot het doordringt dat ze echt met Jezus te maken hebben. Je kunt de vraag nog steeds stellen en constateren dat het antwoord soms al te makkelijk wordt gegeven. Zoekt men echt naar Jezus of jaagt men wellicht andere zaken na?

'Hoor jij ook bij Jezus?', wordt tot drie keer toe aan Petrus gevraagd. Drie keer moet Petrus zichzelf 'nee' horen zeggen voordat hij beseft dat hij niet beter is dan Judas. Binnen de veilige groep is het niet moeilijk om uit te komen voor je keuze voor Jezus. Als je alleen staat ligt dat toch anders. Wat is het je waard?

Jezus krijgt veel vragen op zich afgevuurd. Hij antwoordt nauwelijks. Woorden helpen niet, wanneer ieder zijn eigen idee heeft van de waarheid. De waarheid lijkt te worden bepaald door wie de macht heeft. Pilatus weet dat als geen ander, maar lijkt daar niet tevreden mee te zijn. Hij roept vragend uit: 'Wat is waarheid?!' Misschien hoopt hij op een ander antwoord dan dat wat er dreigend in de lucht hangt. Dat andere antwoord komt er wel, maar Pilatus merkt het niet op. Dat is voorbehouden aan de verteller die getuige was van Jezus' sterven (19:35). De waarheid is meer dan een ongrijpbaar (en door iedereen weer anders op te vatten) idee. De waarheid wordt tastbaar in de persoon van Jezus en in zijn handelen. De waarheid is niet iets om voor kennisgeving aan te nemen, maar iets om in te geloven en naar te leven. Dat wil zeggen: iets dat je (aan)grijpt en inspireert.

PAASNACHT 30-31 MAART 2002

**GENESIS 1:1-2:3 EN 22:1-18,
EXODUS 14:15-15:1,
JESAJA 54:4-14 EN 55:1-11,
EZECHIEL 36:24-28,
SEFANJA 3:14-20,
ROMEINEN 6:3-11,
MATTEUS 28:1-10**

Van donker naar licht

In en via de lange rij van lezingen in de paasnacht zetten we als het ware alles nog eens op een rij: heel dat leven en deze wereld van ons bezien we in het licht van Gods bemoeienis met zijn schepping. Door het scherpe contrast tussen de duisternis op Goede Vrijdag en het licht op de paasmorgen is het mogelijk om de dingen (ook onszelf) beter te zien.

Vanwege de thematiek van deze Veertigdagentijd en de uitwerking daarvan zou men extra aandacht kunnen besteden aan de veelkleurigheid van de verhalen. Daarbij kan eventueel het verhaal van de regenboog (Genesis 9) als kleurrijk teken van Gods verbond een centrale plek krijgen.

Klaas Spronk

LITURGISCHE NOTITIES

Stille Week

Er zal in de vieringen in de Stille Week doorgaans geen eigen bijeenkomst voor de kinderen zijn. Als het goed is zullen de kerkdiensten ook voor hen goed te volgen en vooral mee te maken zijn. Ze moeten als het ware worden meegenomen in het liturgische spel van deze dagen, waarin we opnieuw iets willen beleven van een neergang die aansluit bij ons gevoel van machteloze schuld aan een leven dat niet beantwoordt aan Gods bedoe-

ling. Wie het spel goed en kleurrijk speelt zal zich herkend en begrepen voelen en des te meer beleven aan de bevrijdende doorgang naar het licht op het paasfeest.

De kinderen kunnen een rol krijgen bij de lezingen, die soms in beurtspraak gehouden kunnen worden. Sommige verhalen kunnen ook heel goed worden uitgebeeld. Juist omdat ze zo bekend zijn kunnen ze een nieuwe lading krijgen. Kinderen kunnen ook meedoen bij de symbolische handelingen

rondom de Tafelviering en bediening van de Doop. Zeker op Witte Donderdag bij de herdenking van de instelling van het Avondmaal zou het gepast zijn om aan een kind de rol te geven die in de Joodse viering aan de jongste toekomt: vragen naar het waarom van dit alles.

Suggesties kinderliederen: *Zingen van het leven* (Kok) en *Zingend Geloven VII*, lied 12-16 (Boekencentrum).

Klaas Spronk

THEMA

Zie je het?

De weg die Jezus gaat, roept vragen op. Het zijn vragen waartegen mensen in hun eigen leven steeds weer aanlopen. Op weg naar Pasen stonden we bij die vragen stil. Bij het zoeken naar een antwoord ging Jezus ons voor. Uiteindelijk zelfs dwars door de dood heen. Wat Hij ons laat zien is ongelofelijk. Daarom duurt het bij Maria even voordat echt tot haar doordringt wat ze met haar ogen waarneemt. Het is zo anders dan zij had verwacht.

JOHANNES 20:1-18

Opstanding

Op gang komen

Men kan zich voorstellen dat de leerlingen bij de pakken neerzitten. Alleen Maria van Magdala kan het opbrengen om in beweging te komen. Uit Lucas 8:2 weten we dat Jezus haar heeft bevrijd van de heerschappij van zeven boze geesten. Zij laat zich nu niet terneer drukken door de geest van zwaarmoedigheid. Al vroeg gaat zij op weg naar het graf. Vanaf het moment dat zij het graf geopend ziet, gaat het steeds sneller. Zij ijlt naar Simon Petrus en 'de leerling die Jezus liefhad'. Zij gaan nu ook op weg en gaan daarbij steeds vlugger lopen. Als de leerlingen weer weg zijn gegaan van het graf komt er wat rust in het verhaal. Dan komt ook de communicatie wat beter op gang. In het begin wordt er nauwelijks met elkaar gepraat. Simon Petrus en de andere leerlingen wisselen geen woord met elkaar en vertellen ook Maria niets van hun bevindingen. Daarna volgt echter het gesprek van

Maria met de engelen en later met Jezus. Tenslotte kan ze rustig en meer terzake de goede boodschap doorgeven aan alle leerlingen.

De wisselingen in het tempo van het verhaal zijn goed af te lezen aan de wisseling van de personen. Eerst gaat het om Maria. Zij betrekt Simon Petrus en de andere leerling erbij. Nu spelen die twee mannen de hoofdrol, waarbij zij ieder hun eigen weg gaan. Los van elkaar doen ze hun eigen waarnemingen en trekken ze hun eigen conclusies. Daarna gaat het weer over Maria en tenslotte komen alle leerlingen in beeld.

Gaan zien

In het evangelie van Johannes is 'zien' heel belangrijk. Al bij de inleiding wordt het genoemd: 'Wij hebben zijn heerlijkheid aanschouwd' (1:14). Later zal Jezus het nog vaak noemen. Hij zegt herhaaldelijk van zichzelf dat Hij God heeft gezien. In 17:24 vraagt Hij aan God of zijn volgelingen zijn heerlijkheid mogen zien. Nu het Pasen is, zal dat kunnen gebeuren. Maar het gaat niet vanzelf. Er wordt in dit verhaal veel gekeken, maar het ware inzicht laat lang op zich wachten. In het begin gaat 'zien' nog gepaard met onwetendheid. Het duurt even voordat weten en zien samen gaan (zoals in 3:11).

De eerste die wat ziet is Maria, maar het is letterlijk ('terwijl het nog donker was', vers 1) en figuurlijk ('wij weten niet', vers 2) nog een duistere zaak. De niet bij name genoemde leerling gaat al een stap verder dan Maria en krijgt wat meer te zien ('hij zag de windsels liggen', vers 5). Simon Petrus gaat nog verder en ziet nog meer. Er wordt in vers 6 en in het

vervolg een ander werkwoord gebruikt dat duidt op meer begrip. Toch blijft dit nog beperkt, 'want zij kenden de Schrift nog niet dat Hij uit de doden moest opstaan' (vers 9). Des te opvallender is dat van de andere leerling wordt gezegd: 'Hij zag het en geloofde.' Weer wordt hier een ander werkwoord gebruikt. Het is hetzelfde als in 3:11 en duidt op een zien dat samengaat met een innerlijke ervaring van de waarheid. Degene die ziet, voelt zich ook nauw verbonden met wat hij waarneemt. Vervolgens wordt van Maria verteld hoe zij tot een soortgelijke waarneming komt (het genoemde werkwoord keert terug aan het slot, wanneer zij vertelt aan de leerlingen van wat zij 'gezien' heeft). Maria moet leren door haar tranen heen te kijken, voordat zij haar onwetendheid ('niet weten' in de verzen 13 en 14) kan afleggen. Ze moet zich twee keer omkeren (vers 14 en 16) voor ze tot het juiste inzicht komt dat Jezus leeft.

Ze heeft zijn woorden nodig om echt te begrijpen dat Hij haar verheerlijkte Heer is. Zij kan Hem niet dienen door Hem vast te houden, maar door de goede boodschap van Pasen door te geven. Uiteindelijk zal men het van het woord moeten hebben. Zien is geen garantie. Dat was al eerder duidelijk geworden. In 12:37 werd geconstateerd: 'Hoewel Hij zovele tekenen voor hun ogen gedaan had, geloofden zij niet in Hem.' Het goede inzicht in wie Jezus is, hangt niet af en mag niet af hangen van wat we met de ogen waarnemen: 'Zalig zij, die niet gezien hebben en toch geloven' (20:29; met dezelfde woorden als in vers 8).

Klaas Spronk

LITURGISCHE NOTITIES

Pasen

In de verschillende onderdelen van de liturgie kan het element van het zien extra worden benadrukt. In de lezing uit Exodus 14:9-14 (volgens het *Oecumenisch Leesrooster*) valt op dat de Israëlieten vooral de gevaren zien: 'Zij sloegen de ogen op en zie, de Egyptenaren rukten achter hen aan' (vers 10). Mozes heeft er

vertrouwen in dat de bevrijding zal doorzetten: 'Houdt stand, dan zult gij de verlossing des Heren zien' (vers 13). Ook de introitus psalm 139 past goed. Deze psalm verwijst niet alleen naar vertrouwen op God tot over de grenzen van de dood (vers 8) en naar de hoop op licht in het duister (verzen 11-12), maar bezingt ook hoe God naar de mens kijkt.

In de rubriek 'Vieren met kinderen' staat een opzet voor een paasviering met jong en oud, waarin het project voor de Veertigdagentijd wordt afgesloten. *Suggesties project- en kinderliedertjes*: Projectlied 'Langs beelden van hoop' zie blz. 11. Zie verder de paasviering blz. 66.

Klaas Spronk